

Nr 155.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 4 juni 1920 angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk; given Stockholms slott den 13 mars 1925.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 4 juni 1920 angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

G U S T A F.

Viktor Larsson.

Förslag

till

Lag

om vissa ändringar i lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

Härigenom förordnas,

dels att 13, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 35 och 39 §§ i lagen den 4 juni 1920 angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk skola — 13, 17, 20, 23, 26, 28, 35 och 39 §§ i nedan angivna delar — erhålla följande ändrade lydelse;

dels ock att den vid nämnda lag fogade åldersförteckning skall erhålla den ändrade lydelse, härvid fogade åldersförteckning utvisar.

13 §.

1. För nedanstående ordinarie befattningar, vilka tillsätts genom förordnande på viss tid, skola gälla följande tjänstepensionsunderlag:

generaldirektör	9,000 kronor
överdirektör och souschef, överdirektör samt överingenjör vid statens järnvägar	8,000 »
överdirektör vid statens vattenfallsverk	8,000 »
verkstadsdirektör vid telegrafverket	7,000 »
telefondirektör i Stockholm	7,000 »
sådan distriktschef vid statens järnvägar, som vid tillträddandet av nämnda befattning icke innehade annan ordinarie tjänst vid statens järnvägar	7,000 »
kraftverksdirektör vid statens vattenfallsverk	7,000 »

2. För tjänsteman — — — — — i lagen.

17 §.

1. För ordinarie befattningar, vilka tillsätts genom konstitutorial, skola gälla nedan angivna tjänstepensionsunderlag.

Lönegrad.	Man. Kronor.	Kvinna Kronor.	Lönegrad.	Man. Kronor.	Kvinna Kronor.
1:a lönegraden	1,320	1,236	16:e lönegraden	3,240	3,036
2:a »	1,404	1,320	17:e »	3,444	3,240
3:e »	1,476	1,404	18:e »	3,684	3,444
4:e »	1,560	1,476	19:e »	3,924	3,684
5:e »	1,644	1,560	20:e »	3,924	3,684
6:e »	1,716	1,644	21:a »	4,200	3,924
7:e »	1,824	1,716	22:a »	4,476	4,200
8:e »	1,920	1,824	23:e »	4,764	4,476
9:e »	2,040	1,920	24:e »	5,076	4,764
10:e »	2,160	2,040	25:e »	5,400	5,076
11:e »	2,304	2,160	26:e »	5,724	5,400
12:e »	2,436	2,304	27:e »	6,036	5,724
13:e »	2,640	2,436	28:e »	6,360	6,036
14:e »	2,844	2,640	29:e »	6,684	6,360
15:e »	3,036	2,844	30:e »	6,996	6,684

2. Av de — — — — —
 — — — — — tredjedel avgiftspensionsunderlag.

20 §.

1. Tjänstår enligt — — — — —
 — — — — — nämnda företag.

Jämväl i annat fall må tjänsteman efter prövning av Konungen kunna förklaras berättigad att få såsom tjänstår för erhållande av tjänstepension tillgodoräkna, helt eller delvis, den tid han utom statens tjänst må hava utfört sådant arbete av direkt allmännyttig beskaffenhet, som kan anses hava varit till särskilt gagn för hans arbete i statstjänst.

I fråga — — — — — såsom tjänstår.

2. Avgiftsår enligt — — — — —
 — — — — — icke-ordinarie personal.

21 §.

1. Skyldighet att avgå från tjänsten inträder för tjänsteman:

a) då han uppnått den för hans befattning stadgade pensionsåldern, Konungen eller, där Konungen ej tillsatt befattningen, vederbörande styrelse likväl obetaget att låta anstå med avskedet, därest och så länge tjänstemannen prövas kunna på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna, dock icke i något fall längre än till utgången av den månad, under vilken han fyller sjuttio år;

b) då han träffats av olycksfall i tjänsten och olycksfallet finnes för framtiden medföra oförmåga för honom att behörigen sköta sin tjänst samt han av vederbörande myndighet prövas icke lämpligen kunna tjänstgöra i annan befattning vid verket;

c) då han befinnes vara till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte i andra fall än under b) sägs eller till följd av nedsatt arbetsförmåga ur stånd för framtiden att behörigen sköta sin tjänst samt han av vederbörande myndighet prövas icke lämpligen kunna tjänstgöra i annan befattning vid verket.

2. Befinnes tjänsteman, som i detta kapitel avses, urståndsatt att på tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden och är ej sådant fall för handen, varom i 1 mom. b) eller c) sägs, må tjänstemannen, därest han uppnått en levnadsålder, som med högst sju år understiger den för honom bestämda pensionsåldern, kunna av Konungen, på därom av vederbörande myndighet gjord framställning, förklaras skyldig att avgå från tjänsten.

3. Har tjänsteman, för vilken enligt 1 mom. a) av denna paragraf inträtt skyldighet att avgå från tjänsten, underlåtit att söka avsked eller har tjänsteman, å vilken bestämmelserna i 1 mom. b) eller c) äga tillämpning, icke själv sökt avsked, kan han jämväl utan därom gjord ansökan entledigas av Konungen eller, där Konungen ej tillsatt befattningen, av vederbörande styrelse, och skall i sammanhang därmed frågan om tjänstemannens rätt till pension avgöras.

22 §.

1. Rätt att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av tjänstepension tillkommer:

a) tjänsteman, för vilken skyldighet att avgå från tjänsten inträtt enligt bestämmelsen i 21 § 1 mom. a) under förutsättning, att han kan räkna minst tio tjänstår;

b) tjänsteman, som enligt bestämmelsen i 21 § 1 mom. b) är skyldig att avgå från tjänsten;

c) tjänsteman, som enligt bestämmelsen i 21 § 1 mom. c) är skyldig att avgå från tjänsten; samt

d) tjänsteman, som med tillämpning av bestämmelsen i 21 § 2 mom. förklarats vara skyldig att avgå från tjänsten.

2. Tjänsteman, vilken vid uppnående av pensionsåldern icke kan räkna tio tjänstår och alltså då icke är berättigad till erhållande av tjänstepension enligt 1 mom. a), må icke heller sedermera komma i åtnjutande av sådan, även om han på grund av stadgandet i 21 § 1 mom. a) tillåtes kvarstå i tjänsten efter pensionsålderns inträde.

23 §.

Beloppet av pension i fall, som avses i 22 § 1 mom. a), (ålderspension) bestämmes enligt följande grunder:

a) Innehar tjänstemannen — — — — — utgöra medeltalet av de högsta pensionsunderlag, vilka under vart och ett av de senast förflutna tre åren före avgången varit gällande för honom; och skall, — — — — — för tjänsten;

b) Uppgår antalet — — — — — understiger 30.

24 §.

Pension i fall, som avses i 22 § 1 mom. b), (invalidpension) utgår med det belopp, som motsvarar summan av de för tjänstemannen vid tiden för olycksfallet gällande statspensionsunderlag och avgiftspensionsunderlag.

25 §.

1. Beloppet av pension till tjänsteman, som avses i 22 § 1 mom. c) och d), (sjukpension) bestämmes enligt de i 23 § angivna grunder; dock utgår sådan pension med lägst sjuttiofem procent av hel pension.

2. Vid tillämpningen av bestämmelserna i 1 mom. gäller den inskränkingen, att pensionen icke må överstiga den pension, som tjänstemannen skulle hava erhållit, därest han med det för honom gällande pensionsunderlaget kvarstått i befattningen till den levnadsålder, vid vilken skyldighet att avgå från tjänsten inträder.

26 §.

Av tjänstepension — — — — — de i 23 § angivna grunder — — — — — såsom statspension.

28 §.

1. Tjänsteman, som avses i detta kapitel, skall erlægga *pensionsavgift* till nedan angivna belopp för år räknat:

1:a lönegraden	36 kronor.	16:e lönegraden	141 kronor.
2:a »	39 »	17:e »	156 »
3:e »	42 »	18:e »	174 »
4:e »	45 »	19:e »	192 »
5:e »	48 »	20:e »	192 »
6:e »	51 »	21:a »	213 »
7:e »	57 »	22:a »	234 »
8:e »	63 »	23:e »	255 »
9:e »	69 »	24:e »	279 »
10:e »	75 »	25:e »	303 »
11:e »	84 »	26:e »	330 »
12:e »	90 »	27:e »	354 »
13:e »	102 »	28:e »	378 »
14:e »	114 »	29:e »	399 »
15:e »	129 »	30:e »	420 »

2. Pensionsavgift erlägges — — — — — eller dödsfall.

29 §.

Tjänstepension för tjänst, som avses i denna lag, må endast med de inskränkningar, som här nedan stadgas, åtnjutas samtidigt med lön, arvode eller pension för annan sådan tjänst eller annan statstjänst, nämligen:

a) den, som vid avgång från tjänsten innehar eller sedermera erhåller annan ordinarie statstjänst, må för den tid, lön eller arvode för sådan tjänst åtnjutes, uppbära allenast den del av tjänstepensionen, som anses såsom avgiftspension; dock må, där lönen eller arvodet understiger tjänstepensionen, utöver avgiftspensionen utgå så stort belopp av statspensionen, att pension och lön eller arvode tillsammans motsvara summan av tjänstepensionen och en tredjedel av lönen eller arvodet;

b) den, som vid avgång från tjänsten redan åtnjuter eller samtidigt därmed erhåller pension för annan tjänst, som avses i denna lag, må uppbära dels avgiftspension för båda tjänsterna, dels ock den av statspensionerna, som är större, eller, om båda statspensionerna äro lika, halva beloppet av vardera;

c) den, som vid avgång från tjänsten åtnjuter eller samtidigt eller sedermera erhåller pension för statstjänst, å vilken denna lag icke äger tillämpning, må för den tid, sådan pension åtnjutes, av tjänstepensionen enligt denna lag uppbära avgiftspensionen samt därutöver i förekommande fall så stort belopp av statspensionen, som må erfordras för att tjänstepensionen enligt denna lag jämte vad av den andra pensionen får vid sådan förenig åtnjutas skall motsvara sammanlagda beloppet av den större pensionen och en tredjedel av den mindre eller, om båda pensionerna äro lika, den ena av dem, ökad med en tredjedel.

Därest med tillämpning av de under a), b) och c) givna bestämmelserna sammanlagda beloppet av lönen eller arvodet och pensionen eller av pensionerna understiger femtusen kronor, skall avdrag å pensionsbeloppet äga rum endast i den mån, som erfordras för att pensionen tillsammans med

vad vederbörande åtnjuter i lön eller arvode eller annan pension icke må överstiga femtusen kronor.

30 §.

Om den, som är berättigad till tjänstepension enligt denna lag, tillika är berättigad till pension från pensionsförsäkringsfonden på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämlikt 12 § i denna lag eller däremot svarande stadgande i annan lag eller författning rörande pensionering av befattningshavare i statens tjänst, skall pensionen från pensionsförsäkringsfonden räknas såsom del av den honom enligt denna lag tillkommande tjänstepensionen, vilken alltså för den tid, pensionen från pensionsförsäkringsfonden åtnjutes, skall minskas med sistnämnda pensions belopp.

35 §.

Vid tillämpning — — — — — tillhörande 30:e lönegraden och med en pensionsålder av 65 år.

39 §.

Därest vid tillämpning av de i 23 § angivna grunder — — — — —
— — — — — motsvarande befattning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1925.

Åldersförteckning,

angivande den i 19 § i lagen avsedda pensionsålder för en var sådan befattning vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, som tillsättes genom konstitutorial.

Lönegrad	Vid postverket		Vid telegrafverket		Vid statens järnvägar		Vid statens vattenfallsverk	
	Befattning	Pensionsålder	Befattning	Pensionsålder	Befattning	Pensionsålder	Befattning	Pensionsålder
1	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Skrivbiträde	63	Skrivbiträde	63	Skrivbiträde	63	Skrivbiträde	63
3	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Kontorsbiträde Stationsmästare av klass 3	63 67	Kontorsbiträde	63	Kontorsbiträde	63	Kontorsbiträde	63
5	Brevbärare Expeditionsvakt ¹⁾	65 67	Expeditionsvakt Stationsbiträde	67 65	Banvakt Eldare å ångfärja Expeditionsvakt Förrådsvakt Ledningsvakt Matros Stationskarl Vagn- och stallkarl	63 60 67 65 63 63 63 63	Expeditionsvakt Vakt	67 63

¹⁾ För expeditionsvakt, som tjänstgör vid postkontor, är pensionsåldern 65 år.

Lönegrad	Vid postverket		Vid telegrafverket		Vid statens järnvägar		Vid statens vattenfallsverk										
	Befattning	Pensions- ålder	Befattning	Pen- sions- ålder	Befattning	Pen- sions- ålder	Befattning	Pen- sions- ålder									
6	Postiljon	65	Förste stations- biträde Rikstelefonist	65 55	Maskin-och pann- skötare	1) 65	—	—									
					Maskinvakt å ång- färja	65											
					Portvakt	65											
					Rorgångare	65											
					Timmerman å ångfärja	65											
					Trafikbiträde Vagnskötare	63 63											
7	Brevbärrar- förman Förste expedi- tionsvakt Kanslibitråde Reparatör Stationsmästare av klass 2 Värdebrevbärare	65 65 67 63 67 65	Förste expedi- tionsvakt Kanslibitråde Kassör Reparatör	67 67 67 60	Banförman	63	Förrådsförman Förste expedi- tionsvakt Kanalförman Kanslibitråde Skogvaktare	65 67 65 67 65									
					Förrådsförman	65											
					Förste expedi- tionsvakt	67											
					Förste portvakt	65											
					Kanslibitråde	67											
					Lokomotiveldare Reparatör Trädgårdsförman	60 63 65											
8	Förste postiljon	65	Kontorist Stationsförman	67 65	Konduktör	63	Kontorist Maskinist Montör	67 63 63									
					Kontorist	2) 67											
					Maskinskötare å ångfärja	65											
					Stallförman	65											
					Stationsförman	63											
					Stationsmästare av klass 7 Vagnförman	65 65											
9	—	—	—	—	—	—	—	—									
									10	Bokbinderi- förman Tryckeriförman Överpostiljon	65 65 65	Förste reparatör	63	Bangårdsmästare	63	Fyrmästare Muddermästare Slussmästare	63 65 65
														Bannmästare	63		
														Förste kontorist	3) 67		
														Förste reparatör	63		
														Ledningsförman	63		
Tågmästare Verkstadsförman	63 65																
11	Postexpeditör	67	Kansliskrivare	67	Kansliskrivare Kopist	67 63	Kansliskrivare Kopist	67 63									
			Kopist	63													
			Telegrafexpeditör	4) 65													
			Vaktföreståndare	65													

1) För maskin- och pannskötare, som tjänstgör vid kollossningskran, är pensionsåldern 63 år.

2) För kontorist, som tjänstgör vid distrikts trafikavdelning, är pensionsåldern 65 år.

3) För förste kontorist, som tjänstgör vid distrikts trafikavdelning, är pensionsåldern 65 år.

4) För telegrafexpeditör, som tjänstgör vid distriktsbyrå eller hos telegrafstyrelsen, är pensionsåldern 67 år.

Lönegrad	Vid postverket		Vid telegrafverket		Vid statens järnvägar		Vid statens vattenfallsverk	
	Befattning	Pensions- ålder	Befattning	Pensions- ålder	Befattning	Pensions- ålder	Befattning	Pensions- ålder
12	Förste post-expeditör Stationsmästare av klass 1 Transportmästare	67	Förråds- mästare	65	Förråds- mästare	65	Befälhavare å bogserbåt	65
		67	Förste kassör	67	Förste ban- mästare	63	Förråds- mästare	65
		65	Förste telegraf- expeditör	¹⁾ 65	Förste kansli- skrivare	67	Förste kansli- skrivare	67
			Förste vaktföre- ståndare	65	Lokomotivfö- rare	60	Förste montör	63
			Linjeförman	63	Maskinist	65	Kassör	67
			Radiotelegrafist	65	Stationsmästare av klass 6	65	Schaktmästare	65
					Tredje maskinist å ångfärja	65	Trädgårdsmästare	65
					Tredje styrman	65		
					Trädgårds- mästare	65		
					Vagngårds- mästare	65		
		13	—	—	—	—	—	—
14	Faktor	65	—	—	—	—	Byggnästare	65
							Förste maskinist	63
15	Postassistent	67	Förråds- bokhållare	65	Kontorsskrivare	67	Kontorsskrivare	67
			Kontorsskrivare	67	Ledningsmästare	63	Maskinmästare	65
16	—	—	Material- förvaltare	65	Ritare	65	Ritare	65
			Ritare	65	Stations- skrivare	65	Stationsmästare	63
17	Förste post- assistent	67	Telegrafassistent	²⁾ 65	Vagnmästare	65	Övermontör	63
			Telegrafkommis- sarie av klass 6	65	Verkstads- mästare	65		
16	—	—	Linjemästare	63	Andre maskinist å ångfärja	65	Instrument- makare	65
			Verkmästare	63	Andre styrman	65	Mätaretekniker	65
17	Förste post- assistent	67	Byråassistent	67	Lokomotiv- mästare	65		
			Förste telegraf- assistent	⁴⁾ 65	Stationsinspektor av klass 4 B	65		
17	Förste post- assistent	67	Katalogredaktör	67	Stationsmästare av klass 5	65		
			Telegrafkommis- sarie av klass 5	65	Överbanmästare	³⁾ 65	Byråassistent	67
17	Förste post- assistent	67			Förste stations- skrivare	65	Driftverkmästare	65

¹⁾ För förste telegrafexpeditör, som tjänstgör vid distriktsbyrå eller hos telegrafstyrelsen, är pensions-
åldern 67 år.

²⁾ För telegrafassistent, som tjänstgör vid distriktsbyrå eller hos telegrafstyrelsen, är pensionsåldern 67 år.

³⁾ För överbanmästare, som förestår avdelning, är pensionsåldern 63 år.

⁴⁾ För förste telegrafassistent, som tjänstgör vid distriktsbyrå eller hos telegrafstyrelsen, är pensions-
åldern 67 år.

Lönegrup	Vid postverket		Vid telegrafverket		Vid statens järnvägar		Vid statens vattenfallsverk	
	Befattning	Pensions- ålder	Befattning	Pensions- ålder	Befattning	Pensions- ålder	Befattning	Pensions- ålder
18	Postmästare av klass 4	67	Förste byråssi- stent	67	Förste byråssi- stent	67	Kanalinspektör av klass 2	67
			Telegrafkommis- sarie av klass 4	65	Stationsinspektör av klass 4 A	65		
					Övermaskinist av klass 2	65		
19	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Kontrollör Postmästare av klass 3	67 67	Ingenjörssassistent	65	Förste styrman av klass 2	65	—	—
			Kontrollör	65	Stationsinspektör av klass 3	65		
			Telegrafkommis- sarie av klass 3	65	Underingenjör	65		
					Underinspektör	65		
					Övermaskinist av klass 1	65		
21	Aktuarie	67	Aktuarie	67	Aktuarie	67	Förste kassör	67
	Förrådsförval- tare	67	Förrådsförvaltare	67	Distriktskassör	67	Kanalinspektör av klass 1	67
	Notarie	67	Huvudkassör	67	Expeditionsföre- ståndare	65	Kontrollör	67
	Registrator	67	Notarie	67	Förste styrman av klass 1	65	Notarie	67
	Revisor	67	Revisor	67	Huvudkassör	67	Registrator	67
	Revisor och bok- hållare	67			Kontrollör	67	Revisor	67
					Notarie	67		
					Registrator	67		
					Revisor	67		
					Underinspektör	65		
22	Förste kon- trollör Postmästare av klass 2	67 67	Avdelnings- ingenjör	65	Baninspektör	65	Kontorschef	67
			Förste kontrollör	65	Distriktskamrer	67		
			Inköpschef	67	Elektroingenjör	65		
			Konstruktör	65	Förrådsförvaltare	67		
			Kontorschef	67	Konstruktör	65		
			Radiokommis- sarie	65	Maskininspektör	65		
Telegrafkommis- sarie av klass 2	67	Stationsinspektör av klass 2	65					
					Verkstadskamrer	67		
23	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Förste aktuarie	67	Förrådskamrer	67	Befälhavare av klass 2 å ång- färja	65	Kamrer Sekreterare	67 67
	Intendent	67	Sekreterare	67	Förrådskon- trollör	67		
	Kamrer	67	Telegrafkommis- sarie av klass 1 B	67	Förste aktuarie	67		
	Postmästare av klass 1	67	Överkontrollör	65	Förste kontrollör	67		
	Sekreterare	67			Milkontrollör	67		
	Överkontrollör	67			Sekreterare	67		
					Stationsinspektör av klass 1	65		

1) För kontrollör, som tjänstgör vid distriktsbyrå eller hos telegrafstyrelsen, är pensionsåldern 67 år.

2) För förste kontrollör, som tjänstgör vid distriktsbyrå eller hos telegrafstyrelsen, är pensionsåldern 67 år.

Lönegrad	Vid postverket		Vid telegrafverket		Vid statens järnvägar		Vid statens vattenfallverker																		
	Befattning	Pensions- ålder	Befattning	Pensions- ålder	Befattning	Pensions- ålder	Befattning	Pensions- ålder																	
25	—	—	—	—	—	—	—	—																	
26	Sekreterare Överpostmästare	67 67	Byråingenjör Kameralintendent Linjeingenjör Sekreterare Telegrafkommis- sarie av klass 1 A	67 67 65 67 67 67 67 67 67 67 65	Baningenjör Befälhavare av klass 1 å ång- färja Byråingenjör Chef för statisti- ska kontoret Förste revisor Intendent Kamrer Maskiningenjör Sekreterare Signalingenjör Telegrafingenjör Trafikinspektör Överinspektör	65 65 67 67 67 67 67 65 65 65 65	Byråingenjör Direktörsassis- tent vid kanal- verk	67 65																	
									Förste intendent	67	Förste byråingen- jör Förste linjeingen- jör Förste sekrete- rare Verkstadsingen- jör	67 65 67 65	Distriktssekrete- rare Förrådsintendent Förste baningen- jör Förste byråingen- jör Förste maskin- ingenjör Förste sekrete- rare Förste trafik- inspektör Lantmätare Överinspektör	67 67 65 67 67 65 67 65	Direktörsassis- tent vid kraft- verk Distriktsingenjör Förste byråingen- jör Förste sekrete- rare	65 65 67 67									
																	Byrådirektör Ombudsman	67 67	Byrådirektör	67	Arkitekt Byrådirektör Ombudsman Överkontrollör	67 67 67 67	Byrådirektör Driftchef	67 65	
																	29	Postdirektör	67	Trafikdirektör	67	—	—	Kanaldirektör	65
																	30	Byråchef	67	Byråchef Linjedirektör Telefondirektör Telegrafdirektör	67 65 67 67	Bandirektör Byråchef Förste byrådirek- tör Maskindirektör Traktdirektör	65 67 67 65 65	Byråchef Förste byrådirek- tör	67 67

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1925.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Efter gemensam beredning med t. f. chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Larsson:

Sedan Kungl. Maj:t på föredragning av t. f. chefen för finansdepartementet beslutat avlåtande till riksdagen av proposition med förslag till civil tjänstepensionslag, anhåller jag att få till behandling upptaga frågan om ändrad lydelse av vissa paragrafer i lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattensfallsverk. Innan jag övergår till behandlingen av nämnda fråga, tillåter jag mig beröra ett annat spörsmål, som härmed äger sammanhang. Jag syftar härvid på den av 1921 års pensionskommitté väckta frågan om förändrat sätt för uppbörd och redovisning av pensionsavgifter.

Såsom framgår av t. f. chefens för finansdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet vid anmälan av frågan om civil tjänstepensionslag har departementschefen vid utarbetande av förslag i ärendet upptagit ett av bemälda pensionskommitté i dess betänkande med förslag till civil tjänstepensionslag framlagt förslag om förändrat sätt för pensionsavgifternas uppbörd och redovisning. Sistnämnda förslag innebär i huvudsak, att avgifterna för tjänstepensioneringen — i stället för att, såsom för närvarande sker, redovisas *månadsvis* — omföras *årsvis* från vederbörande avlöningsanslag till fonden för civila tjänsteinnehavares pensionering. Själva omföringsåtgärden skulle verkställas av statskontoret före juli månads utgång varje år, därvid beräkningen av det belopp, som skulle omföras, skulle grundas på uppgifterna i vederbörande verks stat över antalet befattningshavare i de särskilda graderna. Fråga uppstår då, huruvida vid kommunikationsverken en häremot svarande anordning bör genomföras beträffande de pensionsavgifter, som befattningshavarna vid dessa verk hava att gälla för den egna pensioneringen.

I sina utlåtanden över 1921 års pensionskommittés betänkande hava kommunikationsverkens styrelser upptagit berörda spörsmål till behandling.

Generalpoststyrelsen har härvid anfört, att med den stora personal, postverket hade, ett avsevärt belopp av postverkets driftsmedel skulle bindas genom det av pensionskommittén föreslagna förfaringsättet. Bestämmelsen om att avgifterna skulle erläggas för tjänst även om densamma icke uppe-

Uppbörd och redovisning av pensionsavgifter.

Avgivna yttranden.

hölles skulle dessutom förorsaka postverket en avsevärd utgift. Vid postverket funnes nämligen ständigt av olika anledningar ett ganska stort antal vakanta tjänster. Postverket skulle vid tillämpning av kommitténs förslag härutinnan erlægga pensionsavgifter jämväl för dessa obesatta tjänster. Någon arbetsbesparing, som motiverade denna utgiftsökning för verket, innebure ej förslaget. Vederbörande redogörare skulle visserligen slippa att införa pensionsavgifterna till staten i avlöningslistan, men då avdrag för familjepensionering, beklädnad m. m. ändå måste göras och då pensionsavgifterna i stort sett vore konstanta och utan större besvär kunde införas vid listans uppläggande, bleve lättnaden ej avsevärd. Så länge nuvarande bestämmelser om dyrtidstillägg gällde, hade dessutom redogöraren behov av att veta bruttoavlöningen, d. v. s. avlöningen, innan pensionsavgifterna frändragits, enär dyrtidstillägget beräknades å denna. I realiteten syntes därför kommitténs förslag — så länge nuvarande dyrtidstilläggsbestämmelser gällde — snarare komma att innebära ett merarbete icke blott för redogörarna utan även för vederbörande revisionsavdelning hos generalpoststyrelsen. Förhållandena härvidlag komplicerades jämväl därigenom, att avgiftsskyldigheten för kommunikationsverkens personal upphörde efter 30 avgiftsår. Generalpoststyrelsen ville därför såsom sin åsikt framhålla, att det föreslagna förfaringssättet för pensionsavgifternas uppbörd och redovisning vore för postverket olämpligt.

Järnvägsstyrelsen har yttrat, att da ingen ändring vore avsedd att äga rum i avseende å familjepensionsavgifternas uppförande å avlöningslistorna, varigenom i allt fall en avdragsprocedur måste äga rum och en särskild kolumn för »utfärsumma» å listorna bibehållas, de praktiska fördelarna av reformen för statens järnvägars vidkommande bleve av ganska ringa betydelse. Vad man skulle vinna inskränkte sig huvudsakligen därtill, att arbetet med ifyllande av kolumnen i avlöningslistorna för pensionsavgifter samt hopsummering av kolumnen skulle bortfalla. Detta arbete, som vid statens järnvägar fördelades å en mångfald tjänsteställen, vore dock föga tidskrävande och dessutom av mera mekanisk art, eftersom avlöningslistan för en månad jämförd med den för den närmast föregående, vilken tjänade till ledning vid den nya listans upprättande, företedde jämförelsevis få förändringar. Någon personalminskning genom den åsyftade förenklingen syntes sålunda icke kunna åstadkommas för statens järnvägars vidkommande, men däremot kunde med rätt stor sannolikhet förväntas, att anordningen skulle medföra behov av ökade arbetskrafter å styrelsens revisionskontor på grund av att granskningen av avlöningslistorna betydligt försvårades genom pensionsavgifternas försvinnande från listorna.

Vad åter beträffade den månatliga redovisningen till pensionsfonden av pensionsavgifterna vore denna vid statens järnvägar av enklaste slag. I likhet med andra avgifter, som redovisades dels till statens järnvägars änke- och pupillkassa dels till enskilda järnvägarnas pensionskassa, uppfördes pensionsavgifternas summor av styrelsens och varje distrikts kassa å ett sammandrag, som översändes till styrelsens kammarkontor, där omföring av dessa summor till pensionsfonden ägde rum. Om alltså den arbetsbesparing, som skulle vinnas genom den ifrågasatta anordningen, tillämpad å statens järnvägar, komme att bliva av underordnad betydelse, skulle anordningen å andra sidan med hänsyn till det vid statens järnvägar tillämpade bokföringssättet medföra åtskilliga olägenheter. Till en början vore att märka, att vid statens järnvägar förekomme månadsbokslut och att det sålunda bleve missvisande, om den utgift för avlöningar, som motsvarades av de avdragna pensionsavgifterna, skulle bokföras endast för den månad, då redovisning av avgifterna till pensionsfonden skulle ske. Visserligen kunde man tänka sig, att denna

utgift statistiskt fördelades på de olika månaderna, men då denna fördelning måste genomföras först å statens järnvägars olika avdelningar och sedan inom dessa på de olika sektionerna m. m., skulle redan detta medföra ett arbete, som torde uppväga den ovan angivna förenklingen. Härtill komme, att de verkliga utgifterna för avlöning och sålunda även den del, som motsvarades av pensionsavgifterna, uppdelades på ett antal littera. Då enligt förslaget nyssnämnda del icke skulle påföras avlöningslistorna, å vilka enligt nuvarande system ifrågavarande fördelning på ett enkelt sätt verkställdes, måste en särskild approximativ fördelning äga rum, vilken syntes medföra icke ringa besvär och dessutom lätt medförde oegentligheter. Förhållandena härvidlag komplicerades även därigenom, att avgiftsskyldigheten för kommunikationsverkens ordinarie personal upphörde efter trettio avgiftsår.

På grund av det anförda ansåge sig styrelsen alltså böra uttala, att det föreslagna systemet för pensionsavgifternas uppbörd och redovisning icke lämpade sig för statens järnvägar.

Vattenfallsstyrelsen har framhållit, att de av pensionskommittén föreslagna anordningarna i fråga om pensionsavgifternas uppbörd och redovisning icke borde införas vid statens vattenfallsverk. Vid varje lokalförvaltning bokfördes nämligen även den ordinarie personalens avlöningar på flera olika konton allt efter göromålens art, och det vore därför icke möjligt att på förhand avgöra, huru pensionsavgifterna skulle fördelas på respektive avlöningskonton, varjämte det även vore olämpligt att avlasta nämnda konton med pensionsavgifter för vakanta befattningar. Ett eventuellt utsträckande av nämnda system till att gälla även pensionsavgifterna för den till antalet mer variabla extra personalen skulle givetvis vara ännu mera omöjligt. Med uteslutande ur avlöningslistorna av den ordinarie personalens avgifter för egen pensionering vore ur förenklingssynpunkt föga vunnet, så länge på avlöningslistorna i allt fall måste upptagas samma personals avgifter för änke- och pupillpensionering ävensom den extra personalens avgifter för egen pensionering, samt så länge dyrtidstillägen beräknades på bruttolönerna.

Vid bedömande av förevarande spörsmål torde till en början böra uppmärksammas, att enligt bestämmelserna i tjänstepensionslagen för kommunikationsverken avgift för egen pensionering av tjänstemannen erlägges under en tidsperiod av 30 år samt att efter förloppet av denna tid tjänstemannen i regel är befriad från ytterligare inbetalning av avgifter till tjänstepensionsfonden. Då det av pensionskommittén förordade förfaringssättet med förskotts-inbetalning till pensionsfonden av de med en var *befattning* förenade pensionsavgifter skulle medföra, att fonderna vid kommunikationsverken komme att tillföras avgifter jämväl för sådana befattningar, vilkas innehavare redan upphört att vara avgiftspliktiga, skulle, med det stora antal befattningar, varom här fråga är, ämbetsverken nödgas till fonderna inbetala avsevärt större belopp än som sammanlagt inflöte från befattningshavarna. Kommitténs system lärer sålunda icke utan avsevärda modifikationer kunna tillämpas vid kommunikationsverken.

Emellertid framgår av ämbetsverkens yttranden, att jämväl andra erinringar kunna göras mot ett tillämpande av kommitténs förslag på kommunikationsverken. Sålunda låter det föreslagna uppbörds- och redovisningssättet icke väl anpassa sig efter det vid statens järnvägar och statens vattenfallsverk brukliga bokföringssystemet. Vidare skulle den väntade besparingen

Departements-
chefen.

ur synpunkten av det kamerala arbetets förenkling bliva helt obetydlig. Det skulle till och med kunna befaras, att det kamerala arbetet med pensionsavgifternas uppbörd och redovisning i stället komme att ökas.

Vid sådant förhållande har jag ansett mig icke böra ifrågasätta införande vid kommunikationsverken av det utav pensionskommittén för allmänna civilförvaltningens del föreslagna uppbörds- och redovisningssystemet.

Vissa
ändringar
kommuni-
kations-
verkens
tjänstepen-
sionslag.

Jag anhåller nu få upptaga till behandling de ändringar, som vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag angående civil tjänstepensionslag synas böra komma till genomförande i 1920 års pensionslag för kommunikationsverken.

Till en början må härvid framhållas, hurusom 1921 års pensionskommitté föreslagit viss ändring av 30 § i berörda lag, i syfte att bringa denna paragraf i överensstämmelse med motsvarande stadgande i förslaget till civil tjänstepensionslag. Ifrågavarande ändring har tillstyrkts av telegrafstyrelsen, vattenfallsstyrelsen och kommunikationsverkens lönenämnd.

Härtill må nämnas, att vattenfallsstyrelsen förklarat sig icke hava någon erinran att göra mot att dels den i kommunikationsverkens pensionslag, 23 § 1 mom., intagna bestämmelsen om medeltalsberäkning förtydligades på sätt kommittén föreslagit beträffande 21 § i förslaget till civil tjänstepensionslag, dels 25 § 2 mom. i kommunikationsverkens pensionslag kompletterades i enlighet med kommittéförslagets 23 § 2 mom., dels ock bestämmelserna i 29 § av nyssnämnda lag angående förening av tjänstepension med lön eller pension från annan statstjänst ändrades i överensstämmelse med 25 § av kommitténs förslag.

Departements-
chefen.

Mot pensionskommitténs förslag till ändring av 30 § i tjänstepensionslagen har jag icke någon erinran att framställa.

Emellertid torde jämväl vissa andra ändringar i kommunikationsverkens tjänstepensionslag vara i detta sammanhang av behovet påkallade.

Sålunda torde, i anslutning till Kungl. Maj:ts förslag till riksdagen angående omändring av telefondirektörsbefattningen i Stockholm, berörda befattning böra upptagas bland de i 13 § omnämnda befattningar, för vilka särskilda pensionsunderlag gälla. Enligt mitt förslag skulle för telefondirektör i Stockholm gälla ett pensionsunderlag av 7,000 kronor och en pensionsavgift av 420 kronor.

Genom beslut av innevarande års riksdag har sådan ändring vidtagits i det för allmänna civilförvaltningen gällande avlöningsreglementet, att de i 9 § av reglementet innefattade manliga och kvinnliga löneplanerna för tjänstemän, tillsatta genom fullmakt eller konstitutorial, utbytts mot en gemensam, 30-gradig löneplan. Riksdagens beslut innebär i övrigt, att kvinnlig innehavare icke är berättigad uppbära lön enligt sista löneklassen inom vederbörande lönegrad. Beslut om motsvarande ändring i kommunikationsverkens avlöningsreglemente är att förvänta. Förslag torde alltså nu böra föreläggas riksdagen angående den komplettering av 17 och 28 §§ av tjänstepensionslagen, som betingas av riksdagens redan fattade beslut i lönefrågan.

Uti 20 § har jag infört det i förslag till civil tjänstepensionslag upptagna nya stadgandet om tillgodoräknande såsom tjänstår i pensionshänseende av tid, varunder tjänsteman må hava utfört arbete utom statens tjänst, varvid emellertid stadgandet i fråga givits en formulering, som betingas av det vid kommunikationsverken gällande systemet med pensions beräkning efter tjänstår och avgiftsår. De i 21 och 22 §§ av lagen intagna bestämmelserna om skyldighet att från tjänsten avgå och om rätt att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av tjänstepension har jag ansett böra bringas i överensstämmelse med de föreskrifter, som av Kungl. Maj:t i 19 och 20 §§ av förslaget till civil tjänstepensionslag förordats för den allmänna civilförvaltningens vidkommande. Den sålunda verkställda omarbetningen av ifrågavarande paragrafer har föranlett vissa formella ändringar i lagens 23, 24, 25, 26, 35 och 39 §§. Samtidigt hava föreskrifterna i 23 och 25 §§ förtydligats i den riktning, som antytts i vattenfallsstyrelsens förberörda uttalande. Slutligen har jag ansett det angeläget att, på sätt skett i 25 § av förslaget till civil tjänstepensionslag, undanröja vissa bristfälligheter, vilka vidlåda nu gällande bestämmelser i 29 § av kommunikationsverkens tjänstepensionslag angående förening av pension med lön eller annan pension. Beträffande sistnämnda paragraf har därjämte den ändring vidtagits, att det i paragrafens sista stycke omförmälda sammanlagda avdragsfria pensionsbeloppet, i likhet med vad som skett i förslaget till civil tjänstepensionslag, höjts från 3,000 kronor till 5,000 kronor.

I fråga om motiveringen för de av mig nu föreslagna nya bestämmelserna torde jag få hänvisa till vad t. f. chefen för finansdepartementet anfört vid anmälan denna dag av frågan om ny civil tjänstepensionslag.

Såsom t. f. chefen för finansdepartementet framhållit, torde pensionsåldern i samband med ordnandet av de kvinnliga befattningshavarnas pensionsförhållanden böra sättas lika för män och kvinnor. I det förslag till civil tjänstepensionslag, om vars föreläggande för årets riksdag föredragande departementschefen i dag hemställt, har ock denna princip kommit till genomförande.

Vad sålunda föreslagits för de kvinnliga befattningshavarna vid de verk å vilka civila tjänstepensionslagen skulle äga tillämpning, torde ock böra gälla för de kvinnliga tjänstemännen vid kommunikationsverken. Vid den omarbetning av den vid tjänstepensionslagen för kommunikationsverken fogade åldersförteckning, som betingas av de nuvarande kvinnliga befattningarnas inordnande å den nya gemensamma löneplanen, har jag ock tillämpat grundsatsen om lika pensionsålder för män och kvinnor. I fråga om pensionsålder för de särskilda tjänsterna lära allenast följande förklarande anmärkningar från min sida vara erforderliga.

I likhet med vad som föreslagits för allmänna civilförvaltningens vidkommande, har pensionsåldern för den i 2:a nya lönegraden inordnade skrivbiträdesbefattningen och den i 4:e nya lönegraden inplacerade kontorsbiträdesbefattningen satts till 63 levnadsår.

För befattningen rikstelefonist, som hänförts till 6:e nya lönegraden, är

Ålders-
förteck-
ningen.

pensionsåldern för närvarande bestämd till 55 år. Det skulle visserligen kunna ifrågasättas, att för dessa tjänstehavare vidtoges någon höjning i den för dem nu gällande pensionsåldern. Emellertid kräver det telefonisterna åliggande arbetet synnerligen snabb uppfattningsförmåga och skarp hörsel, vilka egenskaper knappast kunna påräknas hos personer i mera framskriden ålder. Det må ock betonas, att 1921 års lönekommitté ansett pensionsåldern för rikstelefonist böra bibehållas vid det nuvarande ålderstalet. I enlighet härmed har jag i åldersförteckningen upptagit pensionsåldern för rikstelefonist till 55 levnadsår.

För manlig ritare vid kommunikationsverken är pensionsåldern för närvarande bestämd till 65 år och skulle i enlighet med grundsatsen om lika pensionsålder för man och kvinna pensionsåldern för den i 11:e nya lönegraden placerade kopistbefattningen böra fastställas till samma antal levnadsår. Emellertid är att märka, att pensionsåldern för de nuvarande kvinnliga ritar- och ritbiträdesbefattningarna vid sjökartverket och rikets allmänna kartverk skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag bli 63 år. Denna lägre pensionsålder synes mig ock böra stadgas för kopisterna vid kommunikationsverken. För telegrafexpeditör och förste telegrafexpeditör liksom ock för vaktföreståndare och förste vaktföreståndare torde böra gälla en pensionsålder av 65 år. För sådan telegrafexpeditör eller förste telegrafexpeditör, vilkens tjänstgöring är förlagd till distriktsbyrå eller telegrafstyrelsen, torde den höjning i pensionsåldern böra inträda, som nu under nyssnämnda förutsättning är föreskriven för telegrafassistent m. fl. Slutligen synes för telegrafkommissarier av klass 5 och klass 6 böra gälla den för telegrafkommissarier av klass 3 och klass 4 föreskrivna pensionsålder av 65 år.

I övrigt har jag beträffande pensionsålder för nuvarande kvinnliga befattningar liksom ock för de vid telegrafverket föreslagna nya kontorist-, kontorsskrivar-, byråassistent- och förste byråassistentbefattningarna icke funnit skäl till avvikelse från det allmänna villkoret om uppnådda 67 levnadsår för rätt att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av pension.

För den händelse särskilda övergångsbestämmelser skulle erfordras med anledning av de ifrågasatta lagändringarna, torde utfärdandet av sådana bestämmelser få ankomma på Kungl. Maj:t.

Departementschefen uppläser härefter ett inom kommunikationsdepartementet utarbetat förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 4 juni 1920 angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk och hemställen, att Kungl. Maj:t måtte förelägga riksdagen berörda lagförslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.